

ДО:
ЧЛЕНОВЕТЕ НА КОМИСИЯ
"ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ,
ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ
И СТАТИСТИКА" ПРИ
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Госпожи и господа членове на Висшия съдебния съвет,

Предоставяме на вниманието Ви становище по проекта на Правила за провеждането на избори на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите, отчитайки положително предприетия от Вас конструктивен подход да подложите на обсъждане сред магистратите изготвения проект. Като се надяваме, че бележките ни биха били от полза за провеждането на задълбочено обсъждане, отбелязваме следното:

Видно от Проекта, предвидена е възможност за гласуване в рамките на една процедура по три различни начина – с хартиена бюлетина на общо събрание, електронно на общо събрание и електронно дистанционно през интернет (чл. 6, ал. 1). Изразяваме опасенията си, че подобно разрешение противоречи на духа на закона и би затруднило изборния процес в няколко аспекта. Концепцията на измененията на Закона на съдебната власт в тази част е основана на идеята за провеждането на пряк избор на общо събрание на принципа „един съдия – един глас”. Общото събрание на съдиите е предвидено изрично като форум, на който следва да се проведе изборът. В този смисъл - електронното дистанционно гласуване би следвало да се предвиди като опция за магистратите, които по обективни причини (заболяване, дежурство и пр.) няма да могат да присъстват на общото събрание, но не и като възможност за избор да не присъстват на общото събрание. В подкрепа на това виждане се явяват и общовалидните и утвърдени правила за провеждане на избор при наличие на съответния кворум. Проектът не урежда приемливо този въпрос, доколкото в разпоредбата на чл. 22, ал. 2, препращаща към чл. 29д ЗСВ, се предвижда провеждането на общото събрание, ако присъстват повече от половината, включени в списъка. Този списък е на всички действащи съдии, прокурори и следователи. Видно е следователно, че заявките за електронно дистанционно гласуване и неприсъстващи на общото събрание няма да бъдат включени в кворума. Извън съмнение е, че подобно неравнопоставено третиране е недопустимо. В същото време – вярно е, че заявката за дистанционно участие в гласуването не е обвързваща и заявляват този начин на гласуване може и да не участва в избора изобщо. Това пък би препятствало сигурното определяне на изискуемия кворум. Очевидно е, че тази колизия не може да бъде преодоляна по друг начин освен чрез придържането към утвърдения в закона модел за провеждане на съответното общо събрание, на което да присъстват магистратите, а като изключение, за онези, които не могат да се явят по обективни извинителни причини, но желаят да гласуват, да се предвиди дистанционно електронно гласуване.

Възможността на общото събрание да се гласува както с бюлетини, така и електронно ще затрудни изключително много технологичния процес по отчитането на резултата и ще доведе до неоправдано забавяне на изборния процес. В случай че електронното гласуване се приеме за надеждно (от гледна точка на гарантиране анонимността на вота и достоверното му отчитане), предлагаме на общото събрание да се провежда само електронно гласуване. То несъмнено има предимства от гледна точка на бързината при гласуването и при отчитането на резултата, поради което и следва да бъде предпочетено.

Разпоредбата на чл. 45, ал. 3 от Проекта не урежда хипотезата, в която двама или повече кандидати са получили равен брой гласове. Би следвало да се предвиди изрично текст като този на чл. 47, ал. 2.

Изключително много въпроси поставя уредбата на електронното дистанционно гласуване и електронното гласуване на общото събрание.

На първо място, следва да се отбележи, че Проекта за правила предвижда прилагане на продукт, който към момента на приемането им не е готов и тестван. Недопустимо е внедряването и тестването на системата за такова гласуване да са предвидени като бъдещи събития.

На следващо място, при липсата на подробно установени в Закона за съдебната власт изисквания към системата за електронно гласуване за избор на членове на ВСС, именно в Правилата е следвало такива изисквания да бъдат установени. Както ССБ предложи на Министерството на правосъдието в рамките на дейността по изработване на проекта за ЗИД на ЗСВ, уреждащ прекия избор на членове на ВСС, тези изисквания следваше да са синхронизирани с нормите в Изборния кодекс, уреждащи електронното дистанционно гласуване. Тези базисни изисквания предполагат електронната система да се проектира, осъществява и поддържа по начин, който:

1. осигурява лесен и разбираем достъп до механизмите и начините за електронно гласуване, включително улеснен достъп за избирателите с увредено зрение или със затруднения в придвижването;
2. предлага на избирателите инструкции за необходимите действия при електронното гласуване;
3. осигурява еднаква по обем и качество информация за всеки кандидат;
4. гарантира тайната на гласуването и свободно изразяване на волята на избирателите;
5. не допуска манипулиране на гласовете, както и всяко друго нерегламентирано влияние върху изборния процес;
6. осигурява възможност за лесно управление на потребителския софтуер и в частност на бюлетината;
7. съответства на най-висок стандарт за качество и устойчивост на използваните апаратни и програмни средства;
8. не изисква от избирателя специални умения освен необходимите за използване на компютърни терминали;
9. гарантира, че всеки избирател подава само един глас за всеки вид избор и че всеки глас се съхранява и преброява само един път;
10. осигурява максимална надеждност срещу външни смущения и неразрешен достъп, включително срещу хакерски атаки;
11. в случай на прекъсване на изборния процес поради възникване на непреодолими външни обстоятелства съхранява данните от гласуването и позволява продължаването му след отстраняване на тези обстоятелства;
12. позволява обобщаване на резултатите и изпращането им в електронен вид на избирателната комисия след приключване на гласуването;

13. осигурява целостта, автентичността и поверителността на прехвърляната информация чрез криптиране на данните и защита на комуникационните връзки;
14. поддържа електронен дневник на изборния процес с отбелязване на всички възникнали особености и отклонения от предвидения режим;
15. гарантира лесна поддръжка на апаратните средства и бързо отстраняване на възникнали технически неизправности;
16. позволява наблюдение на изборния процес от независими упълномощени органи;
17. позволява одит и проверка от страна на упълномощени органи.
18. Потребителският софтуер работещ на компютърните терминали, софтуерът за предаване и обработка на информацията и софтуера за обработка и изчисляване на изборните резултати, трябва да отговаря на изискванията за софтуер с отворен код и да бъде публикуван на интернет страницата на Висшия съдебен съвет не по-късно от 30 дни преди датата за провеждане на избора.

В Проекта за правила такива изисквания не са систематизирани, а съществуващите разпоредби за електронното дистанционно гласуване и електронното гласуване на общото събрание не гарантират в достатъчна степен и спазването на базисните условия, дефинирани в § 78 от ПЗР на ЗИДЗСВ (В, бр. 28/2016 г.) системата за електронно гласуване да гарантира тайната на гласуването и свободното волеизявление. Това е така, защото съответните разпоредби от Проекта не съдържат, нито препращат към конкретни изисквания за софтуера на системата.

В Проекта на правила не са установени изисквания за сигурността на връзките за провеждане на предвиденото в чл. 9, ал. 1 електронно дистанционно гласуване през интернет и електронното гласуване на място на общото събрание. Без такива изисквания не става ясно как ще бъде осигурена тайната на гласуването и невъзможността за манипулации.

В Проекта за правила не се съдържа следващата се подробна регламентация на предвидените средства за упражняване на правото на глас – талоните за гласуване, предвидени в чл. 9, ал. 2 и сл. Следва именно с тези правила да се утвърди образец за тези талони.

В Проекта за правила не са установени изисквания към софтуера за наличие на контроли и алгоритми, гарантиращи невъзможността за подмяна/промяна на данните.

В Проекта не са поставени изисквания към системното администриране, като:

Ограничаване на достъпа до сървърите на системата. Прилагане на добри практики и стандарти, гарантиращи достъп до сървърите на системата единствено от оторизираните за това експерти единствено за целите на поддръжката на системата. Одитиране (проследяване, записване, следен) на всички действията в операционната система;

Прилагане на политиките за управление на паролите;

Криптиране на всички комуникационни канали на системата. Това включва комуникацията между всички клиентите и всички сървъри на системата;

В Проекта за правила не се съдържат разпоредби, установяващи процедури по одитиране на системата, извършвани от експертен екип, различен от експертния екип администриращ системата. Такива процедура следва да включват:

Преглеждане на логовете на административните действията в операционната система и от потребителските действия в системата. При прегледа на логове се търсят следи за неоторизирани действия:

- извършени от неоторизирани лица

- извършени в неоторизирано време
- действия непредвидени за целите на поддръжката на системата;
Одитът да включва и сравнение на инсталирания код в продукционната среда на системата и последно предадена и приетата версия на кода на системата;
В резултат на одита да се изготвя обобщен доклад за сигурността на системата, който се предава на комисия, отговаряща за сигурността на системата.

По никакъв начин от Проекта за правила не става ясно как системите за провеждане на електронното дистанционно гласуване и електронното гласуване на общото събрание ще осигурят осъществяването на съдебен контрол върху избора при оспорването му по предвидения в ЗСВ ред.

В обобщение на становището ни относно Проекта на правила в частта за електронното дистанционно гласуване и електронното гласуване на общото събрание, призоваваме ВСС да обяви публично техническото си задание за изграждане на системата за провеждане на такова гласуване, както и пълната информация за процеса по внедряване на системата.

София, 18.07.2016г.

Управителен съвет на
Съюз на съдиите в България